

Statenmededeling

Onderwerp

Uitwerking thema 'samen' uit het bestuursakkoord

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4794427

PS: 4809688

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De voortgang en vervolgstappen van de uitwerking van het thema 'samen' uit het bestuursakkoord, met als onderdeel daarvan de invoering van een correctief bindend referendum.

Aanleiding

In het bestuursakkoord 2020-2023 '*Samen, Slagvaardig en Slim: Ons Brabant*' is de ambitie 'samen' als één van de leidende principes gepresenteerd voor het handelen van de provincie. Uitgangspunt is dat het meer dan ooit belangrijk is dat provinciale besluitvorming zoveel als mogelijk gedragen wordt door eenieder die het raakt. Begrippen als samenwerking, draagvlak en participatie hebben daarmee een belangrijke plaats gekregen. Ook de invoering van de Omgevingswet, en de ambities van onze eigen Omgevingsvisie, vragen om een nieuwe kijk op participatie en samenwerking. Tot slot is nieuwe wetgeving in voorbereiding waarmee de provincies verplicht worden om participatie beter te verankeren in een verordening.

Bovendien is in de paragraaf 'Bestuur' van het bestuursakkoord vermeld dat *na een door PS genomen besluit* Brabanders hun stem kunnen laten horen middels een *correctief referendum*. Heel concreet wordt aangegeven dat voor de komende drie jaren een correctief referendum mogelijk wordt gemaakt.

In de referendumverordening wordt derhalve een bepaling opgenomen dat deze van kracht zal zijn tot 1 juli 2023 waardoor deze per die datum automatisch vervalt. Dit biedt de nieuwe Staten na de verkiezingen van 15 maart 2023 de mogelijkheid het referenduminstrument via een actief besluit te verlengen. Achtergrond hierbij is dat het college de toekomstige coalitie niet wil belasten met een ver in de bestuursperiode 2023-2027 doorlopende referendumverordening.

Ten aanzien van het referendum worden duidelijke afspraken gemaakt over de randvoorwaarden zoals eisen aan het aantal ondersteunings-verklaringen en de opkomst, zonder afbreuk te doen aan de toegankelijkheid van de regeling, aldus de tekst uit het bestuursakkoord. De coalitiepartijen zullen zich *committeren* aan de uitslag van een referendum. Met deze passage uit het bestuursakkoord wordt al een duidelijke lijn uitgezet. Niettemin moet er nog een belangrijk aantal randvoorwaarden met u besproken worden om te komen tot het vaststellen van een referendumverordening.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4794427

PS: 4809688

Bevoegdheid

Naar verwachting volgt medio 2021 een wettelijke verplichting om de huidige inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening. PS zijn verantwoordelijk voor de vaststelling van deze verordening. Het college van GS is verantwoordelijk voor de uitwerking van het participatiebeleid onder de Omgevingswet, passend bij de daarvoor door PS vastgestelde kaders in de verordening.

Om het correctief referendum mogelijk te maken zal daarnaast een referendumverordening worden opgesteld. Provinciale Staten zijn bevoegd om een verordening vast te stellen conform artikel 145 van de Provinciewet.

Kernboodschap

1. Verschillende ambities en wettelijke verplichtingen geven aanleiding tot het formuleren van een eenduidig participatiebeleid.

Het Rijk wil dat inspraak en participatie bij alle overheidslagen steviger wordt verankerd, en om dat te borgen is een wetsvoorstel "*Versterking participatie op decentraal niveau*" in voorbereiding. Dit wetsvoorstel beoogt via een wijziging van de Provinciewet en de Gemeentewet de decentrale overheden te verplichten participatie beter te verankeren. Als onderdeel daarvan wordt tevens het uitdaagrecht verankerd, ook wel bekend als het '*right to challenge*'. Daarnaast heeft de Eerste Kamer via een motie een bepaling aan de Omgevingswet laten toevoegen waardoor het bevoegd gezag beleidsregels moet maken over participatie. Deze bepaling uit de Omgevingswet vervalt overigens als de wijziging van de Provinciewet in werking treedt. Ook onze eigen Brabantse ambities, als verwoord in het bestuursakkoord en de Brabantse Omgevingsvisie, vragen om een nieuw beleidskader participatie waarin kaders en uitgangspunten worden geformuleerd. Enerzijds om duidelijkheid te bieden aan initiatiefnemers en belanghebbenden, anderzijds om te kunnen experimenteren met nieuwe instrumenten en bestuurlijke vernieuwing.

2. Het centraal stellen van de Brabantse omgevingsvisie biedt kansen voor het uitwerken van een eenduidige en samenhangende aanpak.

Vanuit het traject 'Koers 2030' is besloten om de Brabantse omgevingsvisie centraal te stellen bij de uitwerking van nieuw provinciaal beleid. Daarmee zijn de uitgangspunten uit de Brabantse omgevingsvisie ook richtinggevend voor de

wijze waarop participatie vorm krijgt. Aansluiten bij de betrokkenheid en actieve inbreng van burgers, bedrijven en andere maatschappelijke partners, is al veel langer uitgangspunt van provinciaal handelen.

3. Het college van GS hecht aan een nauwe betrokkenheid van PS bij de uitwerking van het thema 'samen'.

De wijze waarop de provincie invulling geeft aan participatie en samenwerking is sterk van invloed op de verbondenheid met burgers, bedrijven en andere maatschappelijke partners en de effectiviteit van haar handelen.

Om die reden hecht het college van GS aan een nauwe betrokkenheid van de Staten. De overtuiging dat participatie noodzakelijk en belangrijk is voor een democratisch orgaan als de provincie wordt breed gedeeld in de Brabantse politiek. Daarnaast raakt de uitwerking van 'samen' direct het samenspel tussen Staten, College en organisatie. In lijn met 'Sturen met kaders' worden Provinciale Staten in een vroegtijdig stadium in positie gebracht.

In de afgelopen periode is door middel van individuele gesprekken met uw fractievoorzitters gesproken over de duiding van dit begrip, en de doorkijk naar nieuwe instrumenten zoals het correctief referendum. Uit deze gesprekken blijkt dat het wenselijk is om een gezamenlijk beeld te ontwikkelen, met richtinggevende principes voor de verdere uitwerking. En gezamenlijk te doorleven wat de ambitie en verwachting is op het gebied van participatie en draagvlak. Op basis daarvan worden de benodigde verordeningen en het beleid in het komend jaar uitgewerkt.

4. Het correctief referendum is als instrument aanvullend op de vertegenwoordigende democratie en het participatiebeleid.

Met de invoering van het correctief referendum krijgen inwoners de mogelijkheid om besluiten van Provinciale Staten terug te draaien. Het functioneert daarmee als 'noodrem' en 'stok achter de deur'. Het correctief referendum is een aanvulling op de vertegenwoordigende democratie en het participatiebeleid en kan daarom parallel worden uitgewerkt. Het invoeren van een correctief bindend referendum vraagt om een aantal keuzes. Deze keuzes leiden uiteindelijk tot de vaststelling van een referendumverordening in uw Staten. Bijgevoegde notitie bevat informatie over de verschillende bouwstenen en keuzes op grond waarvan tot een door u vast te stellen referendumverordening wordt gekomen. Aan de agendavergadering hebben wij een verzoek voor een informatiesessie gedaan (hierbij hoort deze informerende notitie). Gevolgd door een oordeelsvormende themabijeenkomst, hiervoor ontvangt u in januari 2021 een aanvullende notitie met de denkrichtingen die het college van GS heeft ten aanzien van de belangrijkste te maken keuzes. Graag gaan wij met u in gesprek over de totstandkoming van de eerste Brabantse referendumverordening.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4794427

PS: 4809688

Consequenties

- 1. Als startpunt voor het debat over het thema 'samen' is een startnotitie opgesteld waarmee bouwstenen worden gepresenteerd. Voorgesteld wordt om een themabijeenkomst te organiseren om in de breedte te spreken over ambities en verwachtingen en PS richtinggevende uitspraken mee te laten geven voor de verdere uitwerking.*
- 2. De invoering van het correctief referendum is aanvullend op de vertegenwoordigende democratie en het participatiebeleid en kan parallel worden uitgewerkt. Voorgesteld wordt om te starten met een informatiebijeenkomst om de staten op vlieghoogte te brengen ten aanzien van de belangrijkste bouwstenen voor de referendumverordening. Gevolgd door een oordeelsvormende themabijeenkomst.*
- 3. Afhankelijk van deze oordeelsvormende themabijeenkomst en het verloop van de discussie in de Staten kan een referendumverordening ter besluitvorming worden aangeboden.*
- 4. Met de richtinggevende uitspraken van de Staten op het thema 'samen' kan direct na invoering van de wet 'Versterking participatie op decentraal niveau' (naar verwachting medio 2021) een participatieverordening ter besluitvorming aan de Staten worden aangeboden. De uitwerking van het participatiebeleid kan in de komende periode parallel worden uitgewerkt, en moet vóór 1 januari 2022 worden vastgesteld door het college van GS.*

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4794427

PS: 4809688

Europese en internationale zaken

Niet van toepassing.

Communicatie

Dit is nog niet het moment om externe communicatie in te zetten. Het project wordt wel met communicatie instrumenten vorm gegeven. Op het moment dat Brabant kiest voor een referendum zal daarvoor perscommunicatie worden ingezet. Uiteraard zal op het moment dat voorstellen worden aangeboden voor een referendum, publiekscommunicatie worden ingezet ten behoeve van uitleg van het vraagstuk en opkomstbevordering.

Om niet alleen het beleid te toetsen maar ook om in een vroegtijdig stadium alle stakeholders te betrekken, zoeken we naar de juiste vormen voor draagvlak en participatie. De Brabantse keuzes daarin werken we uit in een Brabants participatiekompas.

Vervolg

In januari en februari 2021 houden we informerende- en oordeelsvormende themabijeenkomsten met als doel in de eerste helft van 2021 te komen tot een concreet Brabants participatiekompas en een referendumverordening. Voor wat betreft het moment van vaststelling van de referendumverordening in PS is vooral het tempo bepalend waarin tot de keuze voor de benodigde bouwstenen kan worden gekomen.

Bijlagen

1. Startnotitie thema 'samen'
2. Informatienotitie invoering correctief bindend referendum in Noord-Brabant.

Datum

15 december 2020

Documentnummer

GS: 4794427

PS: 4809688

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: mevrouw N. Wester, (06) 18 30 34 01,
nwester@brabant.nl.

Opdrachtnemer: de heer M.J.J. van Osch, (06) 15 82 64 46,
mvosch@brabant.nl.